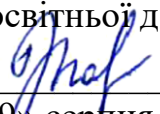

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

**ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ, ДОКУМЕНТНИХ ТА МІЖКУЛЬТУРНИХ
КОМУНІКАЦІЙ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор
з освітньої діяльності

 Оксана КОЛЯДА
«29» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ ОК 2.3 Основи туризмознавства _____
(шифр і назва навчальної дисципліни)
освітня програма _____ «Туризм» _____
(назва освітньої програми)
освітнього рівня _____ перший (бакалаврський) _____
(назва освітнього рівня)
галузь знань _____ 24 Сфера обслуговування _____
(шифр і назва галузі знань)
Спеціальність(ності) _____ 242 Туризм _____
(шифр і назва спеціальності(тей))

Інститут філології та масових комунікацій

Обсяг, кредитів: 6

Форма підсумкового контролю: іспит

Київ 2024 рік

Робоча програма Основи туризмознавства

для здобувачів освіти за галуззю знань 24 Сфера обслуговування, спеціальністю 242 Туризм. «29» серпня 2024 року. 47 с.

Розробник: Танська Людмила Вацлавівна, к. культурології кафедри туризму, документних та міжкультурних комунікацій Інституту філології та масових комунікацій

Викладач: Танська Людмила Вацлавівна, к. культурології кафедри туризму, документних та міжкультурних комунікацій Інституту філології та масових комунікацій

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри туризму, документних та міжкультурних комунікацій Інституту філології та масових комунікацій

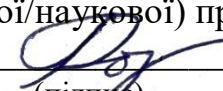
Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри Танська Л. В., к. культурології, доцент кафедри туризму, документних та міжкультурних комунікацій Інституту філології та масових комунікацій

«29» серпня 2024 року Людмила ТАНСЬКА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної / наукової) програми (керівником робочої групи) Освітньо-професійна програма «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування. Кваліфікація: бакалавр з туризму, протокол № 1 від «29» серпня 2024 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми (керівник робочої групи)

 Антоніна КОРОТЄЄВА
(підпис) (прізвище та ініціали)

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	2024/2025	2025/2026	2026/2027	2027/2028
Дата засідання кафедри / циклової комісії	29.08.2024 р.			
№ протоколу	Протокол № 1			
Підпис завідувача кафедри / голови циклової комісії				

Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу <https://vo.uu.edu.ua/> за адресою:
<https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=9634>

Робочу програму перевірено

«29» серпня 2024 р.

Заступник директора

Інституту філології та масових комунікацій Каріна ШЕКІР

Зміст

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	6
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
4.1. Анотація дисципліни.....	8
4.2. Структура навчальної дисципліни.....	10
4.2.1. Тематичний план.....	10
4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни.....	13
4.3. Форми організації занять.....	15
4.3.2. Теми практичних занять.....	15
4.3.2. Індивідуальна навчально-дослідна робота.....	16
5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	23
5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.....	23
5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.....	27
5.3. Інклюзивні методи навчання.....	27
6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	29
6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.....	29
6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру.....	30
6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS.....	32
6.4. Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS.....	34
6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS.....	33
6.7. Орієнтовний перелік питань до екзамену (заліку).....	34
7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	37
7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю.....	37
7.2. Глосарій (термінологічний словник).....	39
7.3. Рекомендована література.....	44
7.4. Інформаційні ресурси.....	46
8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	47

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній / освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Загальний обсяг кредитів – 6 кредитів ЄКТС	Галузь знань <u>24 Сфера обслуговування</u> (шифр і назва)	Вид дисципліни <u>обов'язкова</u> (загальноуніверситетська, обов'язкова чи за вибором здобувача освіти)	
Загальний обсяг годин – 180 годин	Спеціальність <u>242 Туризм і рекреація</u> (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціалізація (назва)	Цикл підготовки професійний (загальний чи професійний)	
Змістових модулів – 2			
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)	Мова викладання, навчання та оцінювання: <u>українська</u> (назва)	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 4 самостійної роботи – 1,5 Відсоток аудиторних занять становить: для денної форми здобуття освіти – 36,6% для заочної форми здобуття освіти – 20%	Освітній / освітньо-професійний ступінь: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		30 год	год
		Практичні, семінарські	
		30 год	год
		Лабораторні	
		год	год
		Самостійна робота	
		120 год	год
		Індивідуальні завдання: год	
		Вид семестрового контролю: <u>іспит</u>	

Примітка.

Програма дисципліни виконується в повному обсязі незалежно від форми здобуття освіти.

Аудиторне навантаження заочної форми здобуття освіти становить:

1-2 курси навчання ОС «бакалавр» і «молодший бакалавр», ОПС «фаховий молодший бакалавр» та ОКР «молодший спеціаліст» – 20% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти;

3-4 курси ОС «бакалавр», 1-2 курси ОС «магістр» – 25% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти.

Здобувачі освіти заочної форми здобуття освіти мають виконати 100% програми дисципліни, тобто виконати всі практичні, лабораторні, контрольні роботи, заплановані програмою дисципліни, і прикріпити їх на платформу Інтернет-підтримки освітнього процесу Moodle, а теоретичний матеріал опанувати за наявними матеріалами до лекцій (за винятком вступної ознайомчої лекції). під час сесії для заочної форми здобуття освіти проводять вступні лекції, консультації та контрольні заходи (заліки та іспити).

Задля підтримки здобувачів освіти заочної форми для здобуття ними всіх запланованих

освітньою програмою компетентностей і програмних результатів навчання університет надає додаткову можливість бажаючим здобувачам освіти заочної форми доєднатись за розкладом до аудиторних занять здобувачів освіти денної форми.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання дисципліни: вивчення наукових основ туризмознавства, формування у здобувачів освіти знань, умінь і навичок в галузі туризмознавства, формування умов для здійснення оцінки туристичних ресурсів, функцій туризму та передумов здійснення туристичної діяльності.

Цільова спрямованість курсу обумовлює постановку та вирішення таких **завдань:**

- опанувати комплекс знань по основах туризмознавства;
- вивчити основні теоретичні положення дисципліни;
- вироблення навичок вибору нових форм та методів здійснення туристичної діяльності при створенні цілісної, ефективної та гнучкої системи управління в рекреаційній сфері в умовах розвитку ринкової економіки.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Курс формує навички управління туристичною діяльністю, раціональних підходів до прийняття рішень у сфері менеджменту туризму, методів оцінки рекреаційних ресурсів, управління в туристичній галузі.

В результаті вивчення курсу здобувачі освіти повинні знати:

- структуру та зміст навчальної дисципліни;
- основні поняття і проблеми туризмознавства;
- основні напрямки розвитку туризмознавства, основні підходи, принципи, методи, функції, основні категорії та інструменти;
- предмету курсу;
- функції туризму в суспільстві;
- форми та види туризму;
- основні центри розвитку різних видів туризму;
- принципи розміщення готельного та ресторанного господарства;
- вплив основних чинників на розвиток туризму;

- взаємозв'язки туристичних операторів та туристичних агентств;
- правові засади діяльності туристичних організацій;
- фактори ризику в туризмі.

Після вивчення курсу **здобувачі освіти повинні вміти:**

- аналізувати основні чинники розвитку туризму;
- характеризувати основні види та форми туризму;
- формулювати основні терміни та поняття курсу;
- працювати зі статистичними даними;
- складати програми турів по регіону, країні та за її межами;
- створювати технологічну схему підготовки туру;
- опрацьовувати наукову літературу.

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	ЗК 1	ЗК 2	ЗК 4	ЗК 7	ЗК 8	ЗК 12	ЗК 14	ЗК 15
ОК 2.3	+	+	+	+	+	+	+	+

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	ФК 3	ФК 5	ФК 9	ФК 11	ФК 17
ОК 2.3	+	+	+	+	+

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми»

	ПРН 1	ПРН 2	ПРН 3	ПРН 4	ПРН 5
ОК 2.3	+	+	+	+	+

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Змістовий модуль 1. Туризм як вид господарської діяльності

Тема 1. Туризм як спосіб пізнання світу

- 1.1. Потреби людини та їх вплив на виникнення видів туризму.
- 1.2. Філософія туризмознавства та світоглядний аспект туризму.
- 1.3. Феномен подорожей та формування туризму сучасного типу.
- 1.4. Туризм як соціально-економічна система
- 1.5. Фактори, що впливають на розвиток туризму

Тема 2. Організація туристичних послуг

- 2.1. Склад туристського продукту
- 2.2. Властивості турпродукту
- 2.3. Єдині вимоги до турпродукту. Проєктування турпродукту
- 2.4. Формування турпродукту
- 2.5. Просування і реалізація турпродукту

Тема 3. Турпродукт: загальна термінологія та сутність

- 3.1. Основні поняття та визначення туристичного продукту
- 3.2. Структура та елементи турпродукту
- 3.3. Формування та розробка турпродукту
- 3.4. Класифікація та види туристичних продуктів
- 3.5. Споживачі туристичного продукту

Тема 4. Класифікація в туризмі

- 4.1. Класифікація видів туризму
- 4.2. Туристичні ресурси

Тема 5. Туристична індустрія та її структура

- 5.1. Особливості та структура туристичної індустрії
- 5.2. Основний зміст діяльності туроператора
- 5.3. Класифікація туроператорів

Тема 6. Світова туристична політика та роль ВТО в її формуванні

- 6.1. Туристична політика: визначення та значення
- 6.2. Всесвітня туристична організація
- 6.3. Інтеграційні та глобалізаційні процеси в туризмі
- 6.4. Міжнародні організації та їх роль в розвитку туризму

Тема 7. Туристична політика України на сучасному етапі

- 7.1. Туристична політика та її види
- 7.2. Основні цілі, напрямки й методи туристичної політики в Україні
- 7.3. Організаційна структура управління регіональним розвитком туризму
- 7.4. Туристична політика в умовах сьогодення: досвід України

Тема 8. Порядок ліцензування туристичної діяльності

- 8.1. Ліцензування в туризмі
- 8.2. Сертифікація та стандартизація в туризмі
- 8.3. Порядок надання туристичних послуг
- 8.4. Правила проведення екскурсійної діяльності
- 8.5. Ліцензування та сертифікація транспортних перевезень
- 8.6. Сертифікація закладів готельного та ресторанного господарства

Змістовий модуль 2.

Умови та принципи діяльності туристичних підприємств на ринку

Тема 9. Порядок ліцензування туристичної діяльності

- 9.1. Поняття туроперейтингу та основні види туроператорів
- 9.2. Законодавчі та нормативні умови провадження туроператорської та турагенської діяльності
- 9.3. Етапи створення туристичного підприємства та запровадження підприємницької діяльності з надання туристичних послуг
- 9.4. Ліцензування туристичної діяльності. Отримання дозволу на право надання туристичного супроводу
- 9.5. Обладнання та оформлення офісу туристичної фірми. Організація роботи front-office, back-office, та call-office фірми туроператорів

Тема 10. Технологія створення туристичного продукту та формування його асортименту

- 10.1. Характеристика асортименту послуг туристичної фірми
- 10.2. Вибір географії подорожей туристичним підприємством (фірмою)
- 10.3. Планування туристичних подорожей. Етапи формування та реалізації туристичного продукту фірми

Тема 11. Організація обслуговування клієнтів на туристичному підприємстві

- 11.1. Шкала потреб клієнтів та психологічний портрет потенційного туриста
- 11.2. Основні фактори, що впливають на поведінку туристів
- 11.3. Форми, стилі, культура й основні правила обслуговування клієнтів

Тема 12. Загальні принципи організації транспортного обслуговування туристів

- 12.1. Система транспортного забезпечення в туризмі та класифікація транспортних засобів
- 12.2. Види транспортних засобів
- 12.3. Транспортні послуги як складова туристичного продукту
- 12.4. Види транспортних подорожей

Тема 13. Сучасний туризм

- 13.1. Вид сучасного туризму
- 13.2. Характеристика сучасного туризму

Тема 14. Види туристичних формальностей та умови їх виконання, паспортно-візові формальності

- 14.1. Поняття та основні види туристичних формальностей
- 14.2. Світова та національна нормативно-законодавча база виконання туристичних формальностей
- 14.3. Паспорти та їх види. Правила оформлення паспортів громадянам України для виїзду за кордон
- 14.4. Оформлення в'їзних віз. Шенгеська угода та шенгенська віза: правила оформлення документів туристів
- 14.5. Туристична віза та правила її оформлення в посольствах різних держав

Тема 15. Туристичні документи та правила їх оформлення

- 15.1. Основні види туристичних документів
- 15.2. Види договорів у туризмі та порядок їх оформлення
- 15.3. Ваучер як основний туристичний документ. Правила оформлення туристичних ваучерів
- 15.4. Інформаційні, облікові, розрахункові та звітні туристичні документи
- 15.5. Оформлення документів туристичної групи

15.6. Інформування туристів щодо подорожі за кордон

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передують цій дисципліні: відсутні.

Міжпредметні зв'язки: «Готельно-ресторанний бізнес», «Географія туризму», «Екологія та екологічна етика», «Активний туризм», «Організація та планування туристичної діяльності», «Статистика в туризмі», «Організація туристичної діяльності», «Музеєзнавство», «Сучасні інформаційні системи в туризмі», «Основи туризму та орієнтування», «Туристичне країнознавство», «Туристсько-рекреаційні комплекси світу», «Спеціалізований туризм», «Міжнародний туризм», «Менеджмент та маркетинг у туризмі».

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р.	
		у тому числі							у тому числі						
		л	сем	пр	лаб	інд			л	сем	пр	лаб	інд		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Семестр 1															
Змістовий модуль 1. Туризм як вид господарської діяльності															
Тема 1. Туризм як спосіб пізнання світу.	12	2		2			8								АР, СР, ІР: огляд додаткової літератури, підготовка доповіді та проведення її презентації
Тема 2. Турпродукт: загальна термінологія та сутність	12	2		2			8								АР, СР, ІР: огляд додаткової літератури, підготовка доповіді та проведення її презентації
Тема 3. Організація ринку туристських послуг	12	2		2			8								АР, СР, ІР: огляд додаткової літератури, підготовка доповіді та проведення її презентації
Тема 4. Класифікація в туризмі	12	2		2			8								АР, СР, ІР: огляд додаткової літератури, підготовка доповіді та проведення її презентації
Тема 5. Туристична індустрія та її структура.	12	2		2			8								АР, СР, ІР: огляд додаткової літератури, підготовка доповіді та проведення її презентації
Тема 6. Світова туристична політика та роль ВТО в її формуванні	12	2		2			8								АР, СР, ІР: огляд додаткової літератури, підготовка доповіді та проведення її презентації

Тема 7. Туристична політика України на сучасному етапі	12	2		2			8							АР, СР, ІР: огляд додаткової літератури, підготовка довідки та проведення її презентації
Тема 8. Порядок ліцензування туристичної діяльності	12	2		2			8							АР, СР, ІР: огляд додаткової літератури, підготовка довідки та проведення її презентації
Модульний контроль														Письмова модульна контрольна робота
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	96	16		16			64							
Змістовий модуль 2. Умови та принципи діяльності туристичних підприємств на ринку														
Тема 9. Порядок сертифікації туристичної діяльності	12	2		2			8							АР, СР, ІР: огляд додаткової літератури, підготовка довідки та проведення її презентації
Тема 10. Технологія створення туристичного продукту та формування його асортименту	12	2		2			8							АР, СР, ІР: огляд додаткової літератури, підготовка довідки та проведення її презентації
Тема 11. Організація обслуговування клієнтів на туристичному підприємстві	12	2		2			8							АР, СР, ІР: огляд додаткової літератури, підготовка довідки та проведення її презентації
Тема 12. Загальні принципи організації транспортного обслуговування туристів	12	2		2			8							АР, СР, ІР: огляд додаткової літератури, підготовка довідки та проведення її презентації
Тема 13. Сучасний туризм	12	2		2			8							АР, СР, ІР: огляд додаткової літератури, підготовка довідки та проведення її презентації
Тема 14. Види туристичних формальностей та	12	2		2			8							АР, СР, ІР: огляд додаткової літератури,

умови їх виконання, паспортно-візові формальності															підготовка доповіді та проведення її презентації
Тема 15. Туристичні документи та правила їх оформлення	12	2		2			8								АР, СР, ІР: огляд додаткової літератури, підготовка доповіді та проведення її презентації
Модульний контроль															ІНДЗ: письмове завдання для самостійного опрацювання
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>84</i>	<i>14</i>		<i>14</i>			<i>56</i>								
<i>Усього годин на дисципліну</i>	<i>180</i>	<i>30</i>		<i>30</i>			<i>120</i>								

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни «Основи туризмознавства»

**Разом: 180 год, лекції – 30 год, практичні заняття – 30 год,
самостійна робота – 120 год, підсумковий контроль – 2 год.**

Заняття	Тема	Самостійна робота, кількість балів
	Змістовий модуль 1. Туризм як вид господарської діяльності	60
Лекція 1	Тема 1. Туризм як спосіб пізнання світу	
Практичне 1	Тема 1. Туризм як спосіб пізнання світу	5
Лекція 2	Турпродукт: загальна термінологія та сутність	
Практичне 2	Турпродукт: загальна термінологія та сутність	5
Лекція 3	Організація ринку туристських послуг	
Практичне 3	Організація ринку туристських послуг	5
Лекція 4	Класифікація в туризмі	
Практичне 4	Класифікація в туризмі	10
Лекція 5	Туристична індустрія та її структура	
Практичне 5	Туристична індустрія та її структура	5
Лекція 6	Світова туристична політика та роль ВТО в її формуванні	
Практичне 6	Світова туристична політика та роль ВТО в її формуванні	10
Лекція 7	Туристична політика України на сучасному етапі	
Практичне 7	Туристична політика України на сучасному етапі	5
Лекція 8	Порядок ліцензування туристичної діяльності	
Практичне 8	Порядок ліцензування туристичної діяльності	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота	15
Підсумковий контроль	Іспит	40
	Всього:	100

Заняття	Тема	Самостійна робота, кількість балів
	Змістовий модуль 2. Умови та принципи діяльності туристичних підприємств на ринку	20
Лекція 9	Порядок сертифікації туристичної діяльності	
Практичне 9	Порядок сертифікації туристичної діяльності	2
Лекція 10	Технологія створення туристичного продукту та формування його асортименту	
Практичне 10	<i>Технологія створення туристичного продукту та формування його асортименту</i>	2
Лекція 11	Організація обслуговування клієнтів на туристичному підприємстві	
Практичне 11	Організація обслуговування клієнтів на туристичному підприємстві	2
Лекція 12	Загальні принципи організації транспортного обслуговування туристів	
Практичне 12	<i>Загальні принципи організації транспортного обслуговування туристів</i>	2
Лекція 13	Сучасний туризм	
Практичне 13	Сучасний туризм	2
Лекція 14	Види туристичних формальностей та умови їх виконання, паспортно-візові формальності	
Практичне 14	<i>Види туристичних формальностей та умови їх виконання, паспортно-візові формальності</i>	2
Лекція 15	Туристичні документи та правила їх оформлення	
Практичне 15	<i>Туристичні документи та правила їх оформлення</i>	2
Підсумковий контроль	Іспит	40
	Всього:	100

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Теми практичних занять

Семестр 1.

Заняття	Тема	Кількість год
	Змістовий модуль 1. Туризм як вид господарської діяльності	
Практичне 1	<i>Тема 1. Туризм як спосіб пізнання світу</i>	2
Практичне 2	<i>Турпродукт: загальна термінологія та сутність</i>	2
Практичне 3	<i>Організація ринку туристських послуг</i>	2
Практичне 4	<i>Класифікація в туризмі</i>	2
Практичне 5	<i>Туристична індустрія та її структура.</i>	2
Практичне 6	<i>Світова туристична політика та роль ВТО в її формуванні</i>	2
Практичне 7	<i>Туристична політика України на сучасному етапі</i>	2
Практичне 8	<i>Порядок ліцензування туристичної діяльності</i>	
	Всього:	14

	Змістовий модуль 2. Умови та принципи діяльності туристичних підприємств на ринку.	
Практичне 9	<i>Порядок ліцензування туристичної діяльності</i>	2
Практичне 10	<i>Технологія створення туристичного продукту та формування його асортименту</i>	2
Практичне 11	<i>Організація обслуговування клієнтів на туристичному підприємстві</i>	2
Практичне 12	<i>Загальні принципи організації транспортного обслуговування туристів</i>	2
Практичне 13	<i>Сучасний туризм</i>	2
Практичне 14	<i>Види туристичних формальностей та умови їх виконання, паспортно-візові формальності</i>	
Практичне 15	<i>Туристичні документи та правила їх оформлення</i>	
	Всього:	30

4.3.2. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проєкт)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання здобувачами освіти ІНДР прилюдним захистом навчального проєкту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час Лекція, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

ІНДЗ «Міжнародна і національна нормативно-правова база туристської діяльності. Міжнародні туристські організації»

Мета роботи: ознайомлення з основами туристської нормативно-правової бази UNWTO і України і вивчення ролі міжнародних організацій в організації туризму.

Метод дослідження: порівняльний аналіз.

Здобувач освіти вивчає п'ять нормативно-правових документів, що регулюють туристську діяльність на міжнародному рівні.

Чотири документи є обов'язковими для вивчення усіма здобувачами освіти групи. До них відносять:

1. Закон України «Про туризм» (з урахуванням усіх змін);
2. Манільська декларація зі світового туризму. Прийнята Всесвітньою конференцією з туризму. Маніла (Філіпіни), 27.09-10.10.1980 р.;
3. Гаагська декларація з туризму. Прийнята Міжпарламентською конференцією з туризму. Гаага (Нідерланди), 10-14.04.1989 р.;
4. Глобальний кодекс етики туризму. Прийнятий XIII сесією Генеральної асамблеї ВТО. Сантьяго (Чілі), 01.10.1999 р.

Вибір п'ятого документа здійснюється відповідно до отриманого варіанта.

Крім того здобувачу освіти необхідно зробити порівняльний аналіз визначення одного з термінів або понять у документах, які опрацьовуються у роботі. Термін або поняття обирають також відповідно до отриманого варіанта.

У роботі необхідно також навести стислу характеристику однієї з міжнародних організацій відповідно до варіанту завдання.

Таблиця 1. Варіанти сполучення документів і термінів або понять

№ варіанта	№ документа (з табл.2)	№ терміна або по- няття (з табл.3)	№ організації (з табл.4)	№ варіанта	№ документа (з табл.2)	№ терміна або по- няття (з табл.3)	№ організації (з табл.4)
1	1	1	1	26	6	8	26
2	2	2	2	27	7	9	27
3	3	3	3	28	8	10	28
4	4	4	4	29	9	1	29
5	5	5	5	30	10	2	30
6	6	6	6	31	1	4	31
7	7	7	7	32	2	5	32
8	8	8	8	33	3	6	33
9	9	9	9	34	4	7	34
10	10	10	10	35	5	8	35
11	1	2	11	36	6	9	36
12	2	3	12	37	7	10	37
13	3	4	13	38	8	1	38
14	4	5	14	39	9	2	39
15	5	6	15	40	10	3	40
16	6	7	16	41	1	5	1
17	7	8	17	42	2	6	2
18	8	9	18	43	3	7	3
19	9	10	19	44	4	8	4
20	10	1	20	45	5	9	5
21	1	3	21	46	6	10	6
22	2	4	22	47	7	1	7
23	3	5	23	48	8	2	8
24	4	6	24	49	9	3	9
25	5	7	25	50	10	4	10

Таблиця 2. Назви документів

1.	Документ «Розвиток туризму». Прийнятий конференцією ООН із міжнародного туризму і подорожей. Рим (Італія), 21.08 - 05.09.1963 р.
2.	Документ Акапулько. Прийнятий Всесвітньою нарадою з туризму. Акапулько (Мексика), 21-27.08.1982 р.
3.	Хартія туризму і Кодекс туриста. Схвалені резолюцією VI сесії Генеральної асамблеї ВТО. Софія (Болгарія), 22.09.1985 р.
4.	Балійська декларація з туризму. Прийнята на II міжнародному форумі. о. Балі (Індонезія), 24-27.08.1996 р.
5.	Монреальська декларація «До гуманного і соціального бачення туризму». Прийнята Генеральною асамблеєю Міжнародного бюро соціального туризму. Монреаль (Канада), 12.09.96 р.
6.	Декларація Мале по стійкому розвитку туризму. Прийнята на Азіатсько-тихоокеанській конференції міністрів з туризму і навколишнього середовища. Мале (Мальдіви), 16.02.1997 р.
7.	Манільська декларація з соціального впливу туризму. Прийнята на Всесвітній нараді керівників сфери туризму. Маніла (Філіппіни), 22.05.1997 р.
8.	Хивінська декларація «Туризм і збереження культурної спадщини». Прийнята ВТО / ЮНЕСКО. Хива (Узбекистан), 21.04.1999 р.
9.	Осакська декларація тисячоліття. Схвалена Конференцією лідерів туризму тисячоліття. Осака (Японія), 01.10.2001 р.
10.	Сеульська декларація «Світ і туризм». Прийнята XIV Генеральною асамблеєю ВТО. Сеул (Корея), 27.08.2001 р.

Таблиця 3. Варіанти термінів або понять

1.	Туризм.
2.	Турист.
3.	Туристська послуга.
4.	Туристський продукт.
5.	Туристські ресурси.
6.	Пріоритетні види і форми туризму.
7.	Державне регулювання в області туризму.
8.	Безпека в області туризму (турист, його майно, навколишнє середовище).
9.	Права й обов'язки туриста.
10.	Права й обов'язки працівників і підприємців туристської індустрії.

Таблиця 4. Перелік міжнародних і регіональних організацій

1.	Всесвітня федерація асоціацій туристських агентств (FUAHV).
2.	Всесвітня асоціація туристських агентств (BATA).
3.	Всесвітня Рада з подорожей і туризму (WTTC).
4.	Міжнародна асоціація світового туризму (MT).
5.	Міжнародний туристський альянс (AIT).
6.	Всесвітня асоціація з питань дозвілля і відпочинку.
7.	Міжнародна асоціація повітряного транспорту (IATA).
8.	Міжнародна організація цивільної авіації (ICAO).
9.	Міжнародна готельна і ресторанна асоціація (IH&RA).
10.	Європейська комісія з туризму.
11.	Європейська туристська група.
12.	Асоціація з розвитку і координації європейських туристських обмінів.
13.	Європейська мережа подорожей (ETN).
14.	Асоціація британських туристських агентств (ABTA).
15.	Скандинавський туристський союз.
16.	Туристська асоціація країн Азії і Тихого океану (PATA).
17.	17 Туристська асоціація країн Східної Азії.
18.	Федерація туристських асоціацій країн – членів АСЕАН.
19.	Асоціація туристської індустрії Америки (TIAA).
20.	Американське товариство туристських агентств (ASTA).
21.	Конфедерація туристських організацій Латинської Америки (COTAL).
22.	Карибська туристська організація (КТО).
23.	Арабський туристський союз (UAT).
24.	Арабська федерація асоціацій туристських агентств.
25.	Пан африканська туристська організація.
26.	Африканська асоціація подорожей (ATA).
27.	Асоціація європейських авіакомпаній.
28.	Асоціація арабських авіакомпаній.
29.	Міжнародне бюро соціального туризму (BITS).
30.	Міжнародна асоціація ділового туризму (IBTA).
31.	Міжнародна асоціація з конгресів і з'їздів (ICCA).
32.	Міжнародне бюро з молодіжного туризму і обмінів.
33.	Асоціація спеціалістів з організації корпоративних поїздок.
34.	Міжнародна асоціація з соціального туризму і відпочинку.
35.	Латиноамериканська федерація соціального туризму.
36.	Міжнародна конфедерація зі студентського туризму.
37.	Міжнародна федерація журналістів і письменників з питань туризму (FIJET).
38.	Всесвітня асоціація з професійної освіти в туризмі.
39.	Міжнародна асоціація гідів із супроводу.
40.	Міжнародна асоціація наукових експертів з туризму (AIECT).

Робота повинна містити вступ, сім розділів, висновок, список літератури. У вступі необхідно розкрити сутність міжнародного і національного регулювання туристською діяльністю, вказати роль міжнародних організацій і значення інструментів, що використовують у міжнародній діяльності стосовно туризму.

Перші п'ять розділів роботи повинні бути призначені розгляду змісту документів. У кожному з цих розділів необхідно вказати історичну довідку про виникнення і прийняття документу, навести стислу характеристику основних положень кожного документу.

У шостому розділі необхідно виконати порівняльний аналіз визначень обраного терміну або поняття, вказати спільні й відмінні ознаки цих визначень у документах, що розглядають у роботі.

В останньому сьомому розділі роботи наводять характеристику однієї обраної організації, яка працює у сфері регулювання туристської діяльності. У цьому розділі необхідно вказати передумови і дату створення організації, з яких структурних елементів складається організація, як здійснюється керування нею, які основні завдання вирішує організація.

В кінці роботи необхідно зробити висновки про дієвість міжнародного і національного регулювання туризму і вказати основні результати, одержані при виконанні роботи. Загальний обсяг роботи повинен складати 15-20 сторінок формату А4.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	20 балів
2.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	2,5 бали
3.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	2,5 бали
4.	Презентація результатів дослідження	5
Разом		30 балів

Оцінка за ІНДЗ: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
24 – 30 та більше	відмінно	5	A	відмінно
16 – 23	добре	4	BC	добре
8 – 15	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 7	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

Лекція – це розгорнутий, організований в доступній формі систематичний і послідовний виклад сутності теоретичної проблеми або проблеми соціально-політичного, морального, етичного, естетичного змісту. Логічним центром лекції є певне теоретичне узагальнення, що належить до сфер наукового пізнання. Лекція викладачем проводиться із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint).

Лекція передуюється чітким формулюванням теми, її найважливіших завдань і плану. Помітний ефект дає визначення на початку лекції проблеми, яка потребує свого розв'язання, розкриття її значення для науки, техніки, пояснення явищ суспільного життя, для процесу навчання і виховання.

В процесі лекції викладачем детально аналізуються найважливіші факти, явища, події, коротко викладається другорядний матеріал; роз'яснюються складні явища, поняття, формули та ін. Доцільний прийом так званої конкретизації, тобто розкриття складного явища чи поняття на одному або кількох переконливих конкретних прикладах. Висновки й узагальнення можуть формулюватися за фактами, будучи результатом аналізу фактичного матеріалу (індукція) або ж навпаки, обґрунтовуватись конкретними фактами, які доводять висновки, формули, закономірності, сформовані вчителем (дедукція).

Тема лекції, як правило, поділяється на основні питання. Завершуючи розгляд одного з питань, викладач робить короткий висновок (або пропонує

зробити це учням) і називає наступне питання. Чіткість поділу лекції на питання полегшує її сприйняття, запис і засвоєння.

Побічним завданням лекції є навчання учнів самостійно робити доповіді.

Наочні методи – виділяються дві групи: методи ілюстрацій і методи демонстрацій. **Метод ілюстрації** передбачає показ здобувачам освіти викладачем ілюстрованих посібників: плакатів, карт, малюнків на слайдах презентації. **Метод демонстрацій** передбачає демонстрацію викладачем туристичних брошур, рекламних видань, сувенірної продукції, спеціальної продукції готельного та ресторанного бізнесу, показ професійно орієнтованих фільмів тощо.

Кейс-метод (англ. *Case method*, метод кейсів, метод конкретних ситуацій, метод ситуаційного аналізу) — техніка навчання, що використовує опис реальних економічних, соціальних і бізнес-ситуацій. Ті, що навчаються повинні досліджувати ситуацію, розібратися в суті проблем, запропонувати можливі рішення і вибрати найкраще з них. Кейси ґрунтуються на реальному фактичному матеріалі або ж наближені до реальної ситуації.

2. *За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації*

Індуктивні та дедуктивні методи навчання характеризують дуже важливу особливість методів - здатність розкривати логіку зміни змісту навчального матеріалу. Застосування індуктивних і дедуктивних методів означає вибір викладачем певної логіки розкриття змісту досліджуваної теми - від часткового до загального й від загального до часткового.

Застосування дедуктивного чи індуктивного методу в певній ситуації визначається провідною дидактичною задачею, поставленою педагогом на цьому етапі навчання. Якщо, наприклад, викладач вирішив сконцентрувати увагу на розвитку дедуктивного мислення узагальненого характеру, то він використовує дедуктивний метод, поєднуючи його з проблемно-пошуковим, реалізованим за допомогою спеціально побудованої бесіди. До цієї підгрупи методів організації навчання належать і методи навчального аналізу, синтезу, навчальної аналогії, виявлення при-чинно-наслідкових зв'язків.

3. *За ступенем самостійності мислення*

Репродуктивні та проблемно-пошукові методи навчання. Ці методи навчання визначаються насамперед на основі оцінки ступеня самостійності мислення здобувачів освіти, у пізнанні нових понять, явищ і законів. Репродуктивний характер мислення передбачає активне сприйняття й запам'ятовування матеріалу, що повідомляється викладачем чи в іншому джерелі інформації. Застосування цих методів не можливе без використання словесних, наочних і практичних методів та прийомів навчання. Так, у репродуктивно організованій бесіді викладач ґрунтується на відомих

здобувачам освіти фактах, на раніше отриманих знаннях. Завдання обговорити гіпотези, припущення не ставляться.

Наочність при репродуктивному методі навчання також застосовується з метою кращого й активнішого засвоєння і запам'ятовування інформації здобувачами освіти. До репродуктивних методів належать пояснювально-ілюстративний і відтворювальний.

Пояснювально-ілюстративний метод. Здобувачі освіти повинні засвоїти знання, повідомлені педагогом, а також отримані з книг, кінофільмів та інших джерел у готовому вигляді, без розкриття шляхів доказу їх істинності. Здобуваючи готові знання, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення. Така діяльність необхідна, тому що вона дає змогу в стислий час у концентрованому вигляді надавати потрібні знання та зразки способів діяльності. Підтвердження правильності наведених положень використовуються у цьому випадку не як докази, а ілюстрації. Цей метод розвиває сприйняття, осмислення (розуміння чужих думок) і пам'ять у здобувачів освіти.

Відтворювальний метод. Після засвоєння знань необхідна організація діяльності з їх відтворення і застосування в ситуаціях, подібних до наведених у зразках. До відтворювального методу належать розв'язання типових завдань, створення презентацій доповідей тощо.

Проблемно-пошукові методи навчання. Проблемно-пошукові методи застосовуються викладачем в ході проблемного навчання. Під час їх використання викладач застосовує такі прийоми: створює проблемну ситуацію (ставить запитання, пропонує задачу, експериментальне завдання), організовує колективне обговорення можливих підходів до розв'язання проблемної ситуації, підтверджує правильність висновків, ставить готове проблемне завдання. Здобувачі освіти, спираючись на колишній досвід і знання, висувають припущення про шляхи вирішення проблемної ситуації, узагальнюють раніше набуті знання, виявляють причини явищ, пояснюють їх походження, вибирають найбільш раціональний варіант.

Метод проблемного викладу. Педагог, використовуючи різні засоби (засоби демонстрації, кіно, підручники, наочні приладдя тощо) не просто викладає матеріал, а спочатку ставить проблему, формулює пізнавальну задачу, а потім, розкриваючи систему доказів, показує логічний шлях її вирішення здобувачам освіти. Вони стають немов би свідками пошуку. Викладач пропонує здобувачам освіти розвиток наукової думки, звертається до фактів з історії науки. У лекційному викладі цей метод був і залишається провідним;

4. *За ступенем керування навчальною діяльністю.*

Самостійна робота – діяльність здобувачів освіти, яка полягає в самостійному визначенні мети, завдань, засобів їх досягнення на основі пізнавальних потреб та інтересів; виборі власного пізнавального шляху, спрямованого на створення творчого освітнього продукту; аналізі результату.

Під час організації навчальної самостійної роботи викладач ставить перед здобувачами освіти цілі, пов'язані з необхідністю засвоєння навчального матеріалу, і пропонує їм самостійно, тобто без безпосередньої його участі, досягнути цих цілей. Залежно від задуму він визначає час здійснення самостійної роботи в процесі навчальних занять, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, пропонує конкретні завдання, проводить інструктаж щодо їх виконання, з'ясовує повноту, глибину та обсяг обов'язкового виконання завдань, здійснює допоміжні заходи (консультації, спостереження, співбесіди та ін.) з опосередкованого управління діяльністю здобувачів освіти і діагностики якості самостійної роботи.

Індивідуальна робота – форма організації освітнього процесу, яка забезпечує реалізацію творчих можливостей здобувача освіти через індивідуально спрямований розвиток здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність.

Індивідуальні заняття проводяться під керівництвом викладача у встановленому порядку (регламентований час, розклад) із урахуванням потреб і можливостей здобувача освіти. Завдання викладача під час таких занять полягає не лише в перевірці та оцінюванні вивченого здобувачем освіти, а й коригуванні його дій, допомозі організувати процес самостійного оволодіння знаннями. Індивідуальні заняття здійснюються в процесі консультацій із навчальних питань, творчих контактів, під час ліквідації академзаборгованості, виконання індивідуальних завдань тощо.

Ефективність індивідуальної роботи залежить від стану суб'єктів цього процесу, їхньої мотивації, педагогічної майстерності викладача, рівня використання інформаційних технологій тощо. Лише за високих показників можливий перехід навчання в новий стан, який характеризується як діяльність самонавчання здобувача освіти (викладача). Правильно організована індивідуальна робота формує у здобувачів освіти свідомі самостійні навчальні дії, вони відчують себе вільними від зовнішніх обставин, обирають зручний темп роботи і спосіб виконання завдання, активно використовують для досягнення цілей усі засоби, розуміючи, що тільки від власних дій залежить результат.

Самоосвіта – специфічний вид діяльності, яку особистість здійснює добровільно з метою задоволення пізнавальних потреб чи покращення своїх особистісних якостей або здібностей.

У цьому трактуванні самоосвіти теж наголошено на її діяльній стороні, однак ця діяльність здійснюється відповідно до задумів самої особистості. Це означає, що цілі самоосвіти, засоби їх досягнення людина обирає сама чи сприймає як власні. Відмінність між самоосвітою і самостійною роботою полягає в тому, що самоосвітня діяльність відбувається під керівництвом викладача і без його участі під час виконання самостійної роботи.

Самостійна, індивідуальна роботи та самоосвіта особистості є складними видами її діяльності, які можуть бути пов'язані між собою, збігатися на певних етапах розвитку або загалом. Самостійна та індивідуальна роботи за умови позитивного ставлення і повного розуміння здобувачами освіти їхніх цілей можуть стати самоосвітньою діяльністю. Щойно мета самостійної роботи перестає бути метою здобувача освіти, відбувається зворотний перехід від самоосвіти до самостійної та індивідуальної роботи. Шляхом таких взаємопереходів можна підвищити рівень готовності особистості до самоосвіти, особливо тоді, коли домінують вектори руху від самостійної роботи до самоосвіти. Для того щоб забезпечити трансформацію самостійної роботи в самоосвітню діяльність, необхідно сформувати у здобувачів освіти позитивне ставлення до професійно значущих цілей, високий рівень знань, умінь самостійно працювати з джерелами інформації, організаційно-управлінські уміння й навички.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), перегляд відеооглядів інновацій в сфері туризму.

5.3. Інклюзивні методи навчання

Методи формування свідомості - це методи різнобічного впливу на свідомість, почуття і волю з метою формування поглядів і переконань. До них належать бесіда, лекція, диспут і метод прикладу.

Бесіда. Її особливість у тому, що педагог, спираючись на наявні у здобувачів освіти знання, моральні, етичні норми, підводить їх до засвоєння нових. Для успішного проведення бесіди потрібне обґрунтування актуальності теми; формулювання питань, які спонукають до розмови; спрямування розмови у потрібному напрямі; залучення здобувачів освіти до оцінювання подій, вчинків і явищ суспільного життя. Це сприяє формуванню у них

відповідного ставлення до дійсності, до своїх моральних і громадських обов'язків. Важливим є підсумування розмови, прийняття конкретної раціональної програми дій для втілення її в життя.

Дещо складнішою для педагога є **індивідуальна бесіда**, мета якої в тому, щоб викликати співрозмовника на відвертість. Педагог має дбати про те, щоб пропонувані моральні сентенції (судження) здобувач освіти не лише усвідомив, а й пропустив через свій внутрішній світ, тобто пережив. Цього можна досягти, наводячи переконливі приклади.

Одночасно здобувач освіти має відчутти, що педагог є союзником, щиро прагне допомогти йому і знає, як це зробити. Якщо йдеться про порушення правил поведінки, то спершу слід з'ясувати причини і мотиви, а відтак визначати форму педагогічного впливу. Не можна індивідуальну бесіду зводити до суцільної критики негативних вчинків. Треба вибудовувати її так, щоб людина, яка здійснила цей вчинок, сама усвідомила його аморальність.

Лекція. Її сутність – у послідовному, систематичному викладенні певної проблеми. Лекція може мати епізодичний характер або належати до певного тематичного циклу, кіно-лекторію. Успіх її залежить від добре продуманої композиційної побудови, вдало дібраних переконливих аргументів, необхідних для оцінювання подій і фактів, особистих якостей лектора, його здатності володіти спеціальними психологічними прийомами.

Теоретичні положення лекції мають тісний взаємозв'язок з практикою, з життям колективу, що дає змогу встановити довірливий контакт із аудиторією. Найскладнішим моментом лекції є відповіді на запитання здобувачів освіти, які потребують уточнення фактів, оцінювання певного явища, думки лектора щодо якоїсь проблеми. Запитання можуть мати полемічний характер. Лектор не повинен ухилятися від відповідей на них, оскільки це може бути підставою хибного тлумачення певного факту або його нерозуміння.

Диспут. Як метод формування свідомості особистості передбачає вільний, невимушений обмін думками, колективне обговорення різноманітних питань. Під час диспуту його учасники обстоюють свою позицію, переконуються в правильності чи помилковості своїх поглядів. Розкриваються їх ерудиція, культура мовлення, логічне мислення. Тематику диспутів викладач добирає так, щоб спонукати учасників до роздумів над серйозними світоглядними питаннями: про мету життя, щастя, обов'язок людини перед суспільством та ін. Питання диспуту мають зацікавити, змусити замислитися над суттю проблеми, сприяти формуванню власного ставлення до неї. Важливо у процесі диспуту створити атмосферу невимушеності: усі повинні почуватися рівними, ніхто не має права повчати й ображати, виступи мають бути відвертими й аргументованими.

Метою диспуту є не прийняття остаточних рішень, а надання його учасникам можливостей для самостійного аналізу проблеми, аргументації власних поглядів, спростування хибних аргументів інших.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається із двох змістових модулів і викладається в одному навчальному семестрі – першому.

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Індивідуальні дослідження, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на практичних заняттях.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача освіти наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється здобувачу освіти, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачу освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.2. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.4. Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
30 – 35	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
24 – 29	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
14 – 23	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 13		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

- 1) Туризм як соціально-економічна система
- 2) Фактори, що впливають на розвиток туризму
- 3) Турпродукт: сутність поняття
- 4) Основний комплекс послуг турпродукту. Додаткові послуги тур продукту
- 5) Пакет послуг (турпакет). Замовлений тур
- 6) Основні напрями робіт із підготовки турів
- 7) Інклюзив-тур (пекідж-тур). Індивідуальні поїздки. Групові поїздки
- 8) Туристський маршрут
- 9) Туристське обслуговування
- 10) Програма обслуговування. Клас обслуговування
- 11) Властивості турпродукту
- 12) Основні споживчі властивості туристського продукту
- 13) Єдині вимоги до турпродукту.
- 14) Проєктування турпродукту
- 15) Внутрішні канали збуту тур продукту. Зовнішні канали збуту турпродукту
- 16) Екскурсійне обслуговування. Оглядові екскурсії
- 17) Екскурсійне обслуговування. Тематична екскурсія
- 18) Внутрішнє повітряне перевезення. Міжнародне повітряне перевезення
- 19) Варшавська конвенція авіаперевезень
- 20) Монреальська конвенція авіаперевезень
- 21) Чартерні рейси. Закритий чартер. Цільовий чартер
- 22) Чартерні рейси. Інклюзив-тур чартер. Блок-чартер . Спліт-чартер
- 23) Приміські поїзди. Дальні поїзди
- 24) Пасажирські поїзди. Швидкі поїзди. Швидкісні поїзди
- 25) Залізничні круїзи
- 26) Водний транспорт
- 27) Туроператори. Туроператори масового ринку. Туроператори спеціалізованого сегменту ринку
- 28) Туроператори внутрішнього ринку (місцеві). Туроператори зовнішнього ринку (в'їзні)
- 29) Турагентства
- 30) Ініціативні туроператори. Внутрішні (рецептивні) туроператори
- 31) Природно-географічні ресурси у сфері туризму
- 32) Природно-антропогенні ресурси у сфері туризму
- 33) Соціально-історичні ресурси у сфері туризму
- 34) Соціально-економічні ресурси у сфері туризму
- 35) Релігійний туризм. Паломництво. Місіонерство
- 36) Науково – релігійнознавчі тури
- 37) Культурно-пізнавальний туризм
- 38) Літературно-художній туризм

- 39) Історико-археологічний
- 40) Військово-історичний туризм
- 41) Історико – архітектурний туризм
- 42) Релігійно-пізнавальний туризм
- 43) Культурно-етнографічний туризм
- 44) Природно-пізнавальний туризм
- 45) Лікувально-оздоровчий туризм
- 46) Екологічний (зелений) туризм
- 47) Спортивно-оздоровчий, активний туризм
- 48) Категорійні походи. Некатегорійні походи
- 49) Пішохідний туризм
- 50) Гірський туризм. Лижний туризм
- 51) Водний туризм. Велосипедний туризм
- 52) Автомототуризм
- 53) Спелеотуризм
- 54) Кінний туризм. Вітрильний туризм
- 55) Комбіновані види туризм
- 56) Гірськолижний туризм
- 57) Пляжно-кліматичний туризм
- 58) Подійово-розважальний туризм
- 59) Діловий туризм. «MICE»
- 60) Всесвітня туристська організація
- 61) Функції, що виконують національні туристські організації
- 62) Всесвітня асоціація туристських агентств
- 63) Об'єднана федерація асоціацій туристичних агентств
- 64) Всесвітня Рада з подорожей і туризму
- 65) Міжнародна асоціація повітряного транспорту
- 66) Міжнародна організація цивільної авіації (International Civil Aviation Organization, ICAO)
- 67) Міжнародна готельна і ресторанна асоціація
- 68) Європейська комісія з туризму
- 69) Туристська асоціація країн Азії і Тихого океану
- 70) Конфедерація національних асоціацій готелів, ресторанів, кафе і подібних установ в Європейському Союзі і Європейській економічній зоні
- 71) Міжнародне бюро по соціальному туризму
- 72) Хартія Туризму і Кодекс туриста. Основні принципи Хартії туризму:
- 73) Манільська декларація по світовому туризму
- 74) Документ Акапулько. Гаагська декларація по туризму
- 75) Декларація Всесвітньої конференції міністрів по туризму
- 76) Глобальний етичний кодекс туризму
- 77) Осацька декларація тисячоліття
- 78) Формування у стародавні часи туристсько-транспортної інфраструктури
- 79) Подорожі в епоху античності

- 80) Подорожі в епоху Середньовіччя та Відродження
- 81) Становлення туризму як масового явища
- 82) Краєзнавство як основа туристської діяльності в Західній Україні
- 83) Особливості функціонування сфери туризму та екскурсій в Україні в 30-ті роки XX ст.
- 84) Розвиток туризму в Україні у другій половині XX ст.
- 85) Ліцензування у сфері туризму
- 86) Сертифікація у сфері туризму. Сертифікат відповідності у сфері туризму
- 87) Обов'язкова сертифікація у сфері туризму. Добровільна сертифікація у сфері туризму
- 88) Порядок і правила сертифікації послуг у сфері туризму
- 89) Стандартизація у сфері туризму. Основні принципи стандартизації
- 90) Основні завдання стандартизації у сфері туризму

БІЛЕТИ ДО ЕКЗАМЕНУ

Форма

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» КАФЕДРА / ЦИКЛОВА КОМІСІЯ <u>туризму, документних та міжкультурних комунікацій</u> Освітній / освітньо-професійний ступінь: <u>бакалавр</u> Усі спеціальності / спеціальність <u>242 Туризм і рекреація</u> Семестр: <u>осінній</u> Навчальна дисципліна: <u>Основи туризмознавства</u>	
ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1	
1. Туризм як соціально-економічна система. 2. Природно-географічні ресурси у сфері туризму. 3. Функції, що виконують національні туристські організації	
Затверджено на засіданні кафедри /циклової комісії <u>туризму, документних та міжкультурних комунікацій</u> Протокол № 1 від «29» серпня 2024 року.	
Завідувач кафедри _____	Людмила ТАНСЬКА (підпис) (ПІБ)
Екзаменатор _____	Людмила ТАНСЬКА (підпис) (посада, ПІБ)

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій
2. Електронний навчально-методичний комплекс дисципліни на платформі Інтернет-підтримки дистанційного навчання Moodle.
3. Контрольні питання з курсу.
4. Індивідуальні завдання для проведення поточного модульного контролю з дисципліни.
5. Мультимедійні презентації з курсу

Для інклюзивного навчання:

Застосування диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей здобувачів освіти з інвалідністю.

Диференційоване викладання передбачає створення навчального середовища та організацію освітнього процесу таким чином, щоб забезпечити успішне опановування дисципліни здобувачами освіти з різними освітніми потребами (з порушеннями психофізичного розвитку, з обдарованістю, з різних культур).

Основоположним принципом диференційованого викладання є застосування різноманітних форм організації освітнього процесу. Їх використання допомагає педагогам врахувати в освітньому процесі такі студентські відмінності:

рівень підготовленості – через коригування темпу навчання та рівня складності матеріалу;

індивідуальні стилі навчання – через організацію численних видів діяльності, щоб здобувачі освіти мали змогу отримувати та опрацьовувати інформацію в різний спосіб, на різних рівнях;

інтереси – спираючись на схильності, зацікавлення та бажання самого здобувача освіти опанувати певну тему чи виробити певне вміння.

Виходячи з цих положень, можна окреслити три підходи до диференціації викладання:

- 1) адаптація змісту, процесу та продукту навчальної діяльності;
- 2) варіювання вимог щодо ступеня виконання завдань здобувачами освіти на окремому занятті або впродовж вивчення ширшої теми;
- 3) застосовування широкого спектру форм і методів організації навчальної діяльності; та виокремити чотири фактори, що забезпечують диференційоване викладання: а) зосередження на головних поняттях, ідеях та вміннях у кожній темі навчальної дисципліни; б) урахування індивідуальних відмінностей здобувача освіти; в) поєднання оцінювання та викладання; г) постійна

адаптація, модифікація змісту, процесу (методів і форм) та продукту навчальної діяльності.

Про диференційоване викладання можна говорити як про підхід, який демонструє: прийняття викладачем різноманітності студентського колективу (різні рівні базових і поточних знань здобувачів освіти, їхня підготовленість, навчальні інтереси, індивідуальні стилі навчання); навички педагога щодо організації процесу навчання здобувачів освіти з різними навчальними можливостями в умовах однієї академічної групи; прагнення викладача просувати здобувачів освіти на більш високий рівень, забезпечуючи їм особистий успіх та надаючи необхідну підтримку і допомогу.

1. Електронний навчально-методичний комплекс дисципліни на платформі Інтернет-підтримки дистанційного та відкритого навчання Moodle.
2. Адаптовані контрольні питання з курсу.
3. Адаптовані індивідуальні завдання для проведення поточного модульного контролю з дисципліни.
4. Адаптовані мультимедійні презентації з курсу

7.2. Глосарій (термінологічний словник)

Ваучер - форма письмового договору на туристичне або на екскурсійне обслуговування.

Виставки - регулярно організовані ринкові заходи з обмеженим часом проведення, де експонентами виступають товари і послуги однієї чи декількох галузей, реалізовані переважно на основі виставкових зразків. Експозиції зразків дозволяють створити представницьку картину ринкової пропозиції товарів і послуг, що стимулює зростання попиту.

Гіди-перекладачі, екскурсоводи, спортивні інструктори, провідники та інші фахівці туристичного супроводу - фізичні особи, які проводять діяльність, пов'язану з туристичним супроводом і які в установленому порядку отримали дозвіл на право здійснення туристичного супроводу, крім осіб, які працюють на відповідних посадах підприємств, установ, організацій, яким належать чи які обслуговують об'єкти відвідування.

Готельний консорціум - ґрунтується на принципі економії від масштабу діяльності при масових закупівлях устаткування, застосування комп'ютерної системи бронювання і т. п.

Договір агентський - на його основі агент за винагороду за дорученням принципала (туроператора) робить угоди від свого імені, але за рахунок принципала або від імені і за рахунок принципала, що за договором виплачує агенту винагороду.

Договір доручення - на його основі довірений (турагент) зобов'язується зробити від імені і за рахунок довірителя-туроператора визначені юридичні дії, права й обов'язки по яким виникають у довірителя.

Договір комісії - відповідно до нього комісіонер (турагент) зобов'язується в інтересах і за рахунок комітента (туроператора) робити угоди, права й обов'язки по яким виникають у комісіонера.

Доход від туристичної діяльності - сума валової виручки від реалізації послуг без ПДВ, доходів від участі в діяльності інших організацій, інших операційних і позареалізаційних доходів.

Екскурсія - специфічна форма подорожі з пізнавальними, культурними, розважальними й іншими цілями, але порівняно з туризмом, припускаючи тимчасові виїзди з місця постійного проживання, не передбачає "ночівель" у відвідуваних місцях.

Експорт у міжнародному туризмі - прийом іноземних туристів до своєї країни.

Ефект мультиплікації - може бути обчислений як величина витрат, здійснюваних туристами на придбання послуг і товарів суміжних галузей (транспорт, зв'язок, сільське господарство, розваги, фінансове, культурне та інше обслуговування) у розрахунку на кожну грошову одиницю (долар) реалізованого турпродукту.

Загальна вартість поїздки для індивідуальних турів - добуток кількості днів перебування в країні на вартість одного туродня з урахуванням сезону.

Засоби розміщення туристів - об'єкти, що надають туристам постійно чи епізодично місця

для ночівлі (можуть бути колективними чи індивідуальними).

Інші суб'єкти підприємницької діяльності - суб'єкти, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування, екскурсійних, розважальних та інших туристичних послуг.

Інклюзив-тур - надання на вибір туриста окремих послуг транспорту, харчування, розміщення, екскурсійного й іншого обслуговування.

Індустрія туризму - включає підприємства туристичного призначення, підприємство з виробництва і реалізації товарів туристичного попиту і т. д.

Інтегровані готельні ланцюги - для них характерні наступні ознаки: однорідність реалізованого продукту, керування на основі франчайзингу чи контракту, об'єднання під єдиним фірмовим знаком.

Імпорт у міжнародному туризмі - напрямок туристів даної країни за кордон.

Комплексність туристичних послуг - специфічна властивість сервісної діяльності, що обумовлена наданням цілого набору послуг (у тому числі основна профільна послуга дається в сукупності з додатковими і супутніми послугами).

Корисний ефект туристичного сервісу - суб'єктивне сприйняття споживачами, невідчутність якого і невіддільність його від процесу виробництва ускладнюють його споживання, що відбувається безпосередньо на місці перебування туристично-рекреаційних ресурсів, а також створює особливий ризик споживчого вибору.

Майнове страхування - мінімізує збиток від втрати предметів особистого користування як перевезеного ними разом із собою, так і використовуваного в процесі подорожей, а також туристичного спорядження.

Медична страховка - при настанні страхового випадку йде на оплату амбулаторного і стаціонарного лікування за кордоном, оплату медикаментів і послуг лікарів.

Місце надання туристичних послуг - країна, на території якої безпосередньо надаються туристичні послуги.

Місце продажу (реалізації) туристичних послуг - країна, в якій зареєстровано відповідний суб'єкт господарювання, що реалізує туристичний продукт.

Мультиплікативний ефект туризму - позитивний вплив на галузі національної економіки, діяльність яких прямо чи побічно орієнтована на задоволення запитів мандрівників.

Надбавка - агентська винагорода за виконання певних послуг, пов'язаних з кінцевою реалізацією турпродукту; її величина встановлюється в агентській угоді чи договорі доручення.

Особисте страхування туристів - здійснюється на випадок наступних страхових подій: від нещасливого випадку; на випадок смерті або загибелі, що відноситься до медичного страхування.

Пекідж-тур - ширший порівняно з інклюзивом-туром набір послуг, що передбачає поряд із традиційним обслуговуванням, розміщенням, харчуванням, екскурсіями, ще й спортивно-оздоровчі, культурно-розважальні та інші послуги.

Подорож - тимчасове заняття, по закінченні якого туристи повертаються в країну постійного проживання. Мета подорожей туристів має споживчий характер, у тому числі вони орієнтовані на оздоровлення, пізнавальне ознайомлення, професійно-ділові інтереси, спортивні, релігійні та інші заняття.

Послуга - діяльність (чи процес) невлвовимого характеру, яку один бік-постачальник може запропонувати іншому боку-споживачу, або надає на його замовлення з метою одержання певної вигоди, при цьому туристична діяльність не розділяє виробництво, реалізацію, споживання послуг ні в часі, ні в просторі.

Пропускний потенціал - максимальне навантаження, яке туристична діяльність може здійснити на туристично-рекреаційні ресурси без втрати для їхнього нормального відтворення.

Просування туристичного продукту - комплекс заходів, спрямованих на створення та підготовку до реалізації туристичного продукту чи туристичних послуг (організація рекламно-ознайомлювальних подорожей, участь у спеціалізованих виставках, ярмарках, видання каталогів, буклетів тощо).

Реклама можливостей - інформує всіх зацікавлених як юридичних, так і фізичних осіб про ринкові можливості фірми (про наявність авіаквитків, місць у готелях, програми нових турів, знижки і комісії).

Реклама потреб - інформує потенційних партнерів про діяльність турфірми та її ринкових можливості; орієнтована на залучення посередників.

Рекламна кампанія - комплекс рекламних заходів, призначених для визначеного сегмента ринку, розрахованих на визначений час.

Ризик - імовірність (погроза) втрати економічним агентом (фізичною чи юридичною особою) частини своїх ресурсів, доходів або виникнення додаткових витрат у результаті здійснення певної діяльності.

Собівартість туристичного продукту - сукупна вартість проїзду, проживання (в тому числі оплата бронювання), харчування, трансферту (транспортного обслуговування), екскурсійного обслуговування, оформлення візи, послуг турфірми.

Соціальне житло - молодіжні туристичні бази, сімейні табори відпочинку, що функціонують на безприбутковій основі.

Соціальний туризм - подорожі, організовані за рахунок субсидій, виділених державою на соціальні нестатки.

Соціальний ефект - прояв відповідності цілям пізнавального характеру, міжнаціонального та міжособистісного спілкування, культурного взаємного збагачення.

Страхове покриття - сума, визначена в страховому полісі, відповідно до документів, наданих застрахованому (страхувальнику) організацією, що зробила йому ці послуги.

Страхова загальна і цивільна відповідальність - відповідальність страхувальника перед третіми особами (юридичними і фізичними), яким може бути нанесений збиток (школа) внаслідок якої-небудь дії чи бездіяльності туриста.

Страхування від нещасливих випадків - здійснюється для туристів, що займаються екстремальними видами спорту.

Супутні туристичні послуги та товари - послуги та товари, призначені для задоволення потреб споживачів, надання та виробництво яких несуттєво скоротяться без їхньої реалізації туристам.

Таймшер - особа що його купила, стає співвласником вілли, квартири чи номера в готелі, тобто нерухомості в зоні відпочинку на встановлений у договорі час.

Тур - комплекс наданих туристам послуг.

Туризм - тимчасовий виїзд особи з місця постійного проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці перебування.

Турист - особа, яка здійснює подорож по Україні або до іншої країни з не забороненою законом країни перебування метою на термін від 24 годин до одного року без здійснення будь-якої оплачуваної діяльності та із зобов'язанням залишити країну або місце перебування в зазначений термін.

Туристичний продукт - попередньо розроблений комплекс туристичних послуг, який поєднує не менше ніж дві такі послуги, що реалізуються або пропонуються для реалізації за визначеною ціною, до складу якого входять послуги перевезення, послуги розміщення та інші туристичні послуги, не пов'язані з перевезенням і розміщенням (послуги з організації відвідувань об'єктів культури, відпочинку та розваг, реалізації сувенірної продукції тощо).

Туристичний продукт вироблений - на мікрорівні визначається як вартісний показник комплексу послуг, запропонованих туристам, відповідно до мети подорожі. На макрорівні містить у собі витрати на покупку послуг, наданих туристам іншими підприємствами і галузями (транспорт, культура, медицина і т. п.), вартість зроблених товарів туристичного призначення, приватні й державні інвестиції в туристичну індустрію, а також перевищення експорту туристичного продукту з країни над його імпортом.

Туристичний продукт реалізований - валовий дохід від продаж (виторг) товарів і послуг туристичного призначення, що включає в себе також прибуток від туристичної діяльності.

Туристичний сектор економіки - сукупність підприємств, які прямо або побічно задовольняють туристичні потреби.

Туристичні агенти (турагенти) - юридичні особи, створені згідно із законодавством України, а також фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють посередницьку діяльність з реалізації туристичного продукту туроператорів та туристичних послуг інших суб'єктів туристичної діяльності, а також посередницьку діяльність щодо реалізації характерних та супутніх послуг і які в установленому порядку отримали ліцензію на турагентську діяльність.

Туристичні оператори (туроператори) - юридичні особи, створені згідно із

законодавством України, для яких виключною діяльністю є організація та забезпечення створення туристичного продукту, реалізація та надання туристичних послуг, а також посередницька діяльність із надання характерних та супутніх послуг і які в установленому порядку отримали ліцензію на туроператорську діяльність.

Туристичні ресурси України - пропонувані або такі, що можуть пропонуватися, туристичні пропозиції на основі та з використанням об'єктів державної, комунальної чи приватної власності.

Туристично-рекреаційні ресурси - природні, історичні, соціально-культурні об'єкти, включаючи об'єкти туристичного показу, призначені для використання в пізнавальних, оздоровчих, спортивних цілях.

Туродні - кількість днів, проведених туристами в країні тимчасового перебування. В практиці більшості країн цей показник зветься "кількість ночівель".

Туроператор - організатор туризму. Його діяльність спрямована на формування, просування, реалізацію туристичного продукту і здійснюється на основі ліцензії юридичними особами чи індивідуальним підприємцем.

Франкфуртська таблиця - застосовується у випадку фактичної невідповідності послуг, передбачених туром; визначається розмір компенсації, одержуваної туристом за домовленістю сторін чи за рішенням суду.

Характерні туристичні послуги та товари - послуги та товари, призначені для задоволення потреб споживачів, надання та виробництво яких суттєво скоротиться без їхньої реалізації туристам.

Ціна - ринкове вираження вартості послуг, товарів, продуктів. Рух цін на ринку відбиває динаміку споживчих переваг і платоспроможного попиту. Орієнтуючись на ціни, підприємства і підприємці перерозподіляють ресурси й уточнюють ринкову стратегію.

Ціна реалізації турпродукту кінцева - ціна, за якою турист купує турпродукт у турагентської фірми, відрізняється від ціни туроператора надбавками і знижками.

Ціни тактичні - характеризують поточну пропозицію послуг туроператорів, широко рекламуються.

Ціна турпродукту для туроператора - сума собівартості та прибутку.

Ціни стратегічні - для позиціонування послуг і товарів, їхньої вартості, довгострокового прибутку на вкладений капітал, а також для визначення перспективи розвитку галузі, положення на ринку. Їх опублікують у каталогах, брошурах, путівниках та інших спеціальних друкованих виданнях.

7.3. Рекомендована література

Основна

1. Абрамов В.В. Історія туризму : підруч. / В. В. Абрамов, М. В. Тонкошкур. Харків : Видавництво «Форт», 2010. 286 с.: іл.
2. Джинджоян В.В. Основи туризмознавства : навч. посіб. / В. В. Джинджоян, Н. А. Горожанкіна, З. В. Бойко. К. : Видавець ФОП Піча Ю.В., 2022. 246 с.
3. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В. Ф. Кифяк. Чернівці : Книги-XXI, 2013. 300 с.
4. Організація туризму : підручник / І. М. Писаревський, С. О. Погасій, М. М. Покоłodна та ін.; за ред. І. М. Писаревського. Х. : ХНАМГ, 2018. 541 с.
5. Пересічний О.В. Готельно-ресторанний бізнес, стан та перспективи розвитку / О. В. Пересічний. К. : Знання. 2017. 430 с.
6. Писаревський І.М. Матеріально-технічна база готелів : підручник / І. М. Писаревський, А. А. Рябєв. Х. : ХНАМГ, 2019. 276 с.
7. Писаревський І.М. Планування та організація туристських маршрутів : підручник / І. М. Писаревський, М. В. Тонкошкур; Харк. нац. акад. міськ госп-ва. Х. : ХНАМГ, 2021. 304 с.
8. Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг, затверджені наказом Державної туристичної адміністрації України від 16.03.2004 №19 та зареєстровані в Мін'юсті України 02.04.2004 за № 413/9012. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://lawua.info/jurdata/dir206/dk206012.htm>.
9. Правила обов'язкової сертифікації послуг з тимчасового розміщення (проживання) із змінами і доповненнями, внесеними наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 3 вересня 2007 року N 207 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://lawua.info/bdata2/ukr2303/index.htm> та [vi-leghas.ua/content/view/303878/36/lang,ukrainian/](http://leghas.ua/content/view/303878/36/lang,ukrainian/).
10. Про туризм: Закон України № 1282-IV – ВР від 18.11.2003 // Відомості Верховної Ради України. 2014. № 13. Ст. 180.
11. Сокол Т. Г. Організація туристичної діяльності в Україні : навчальний посібник. К. : Рокор, 2011. 200 с.
12. Сокол Т. Г. Основи туристичної діяльності : підручник / Т. Г. Сокол. К. : Грамота, 2016. – 264 с.
13. Тонкошкур М.В. Туристське країнознавство : підручник / М. В. Тонкошкур, М. М. Покоłodна, І. Л. Полчанінова; Харк. нац. акад. міськ госп-ва. Х. : ХНАМГ, 2021. 475 с.
14. Федорченко В. К. Туристський словник-довідник : навч. посіб. / В. К. Федорченко, І. М. Мініч. К. : Дніпро, 2020. 160 с.

Допоміжна

1. Ільїна О.В. Туризм. Рекреаційна географія: Поняття і терміни. Луцьк : Терен, 2014. 104 с.
2. Любіцева О.О., Бабрицька В.К. Туризмознавство: Вступ до фаху : підручник. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2018. 335 с.
3. Мальська М.П., Худо В.В. Туристичний бізнес: теорія та практика : навч. пос. К. : Центр учбової літератури, 2017. 424 с.
4. Сокол Т.Г. Організація туристичної діяльності в Україні : навч. посібник. К. : Рокор, 2021.
5. Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності : підручник. К. : Грамота, 2016. 264 с.
6. Палієнко С.В., Танська Л.В., Коротєєва А.В. Вплив інформаційних технологій на організацію туристичної діяльності: сучасні тенденції та перспективи // Актуальні проблеми економіки. 2025. № 2 (284). С. 6-15.
7. Доценко А.І., Танська Л.В. Розвиток та організація екологічного туризму на природних заповідних територіях України. Вісник Університету «Україна». 2024. №12 (39). С. 54-64.
8. Танська Л.В., Палієнко С.В. Інформаційні технології в туризмознавстві: нові можливості та виклики // Актуальні проблеми економіки. 2025. № 1 (283). С. 98-107.
9. Танська Л.В. Глобалізація культури в контексті динаміки соціокультурних систем // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. Київ, 2023. Вип. 2. С. 42-47.
10. Ольшанська О.В., Танська Л.В., Зорін О.О. Інтеграція стратегічного управління, економіки та рекреації для розвитку туризму // Актуальні проблеми економіки. 2024. № 11 (281). С. 169-178.
11. Танська Л.В., Коротєєва А.В., Зорін О.О. Організація інклюзивних туристичних послуг: стратегічні підходи // Актуальні проблеми економіки. 2024. № 12 (282). С. 182-191.
12. Коротєєва А.В., Танська Л.В. Виклики відновлення світового туристичного ринку: овертуризм та інклюзивний туризм. Ефективна економіка. 2025.

7.4. Допоміжні інформаційні ресурси

1. Розуміння туризму: Базовий глосарій [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.unwto.org/pdf/Understanding_Tourism-BasicGlossary_RU.pdf.
2. World Tourism Organization UNWTO [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www2.unwto.org/>.
3. Державне агентство розвитку туризму України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.tourism.gov.ua/>.

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	Кафедральна дошка для проєктора	Ноутбук, проєктор
Практичне заняття	Кафедральна дошка для проєктора	Ноутбук, проєктор